

Prawna kontrola metrologiczna urządzeń ważących Kto i kiedy może dokonać oceny zgodności? Kiedy mogą wystąpić niezgodności?

Historyczne zapisy o dokonywaniu pomiarów podstawowych wielkości fizycznych sięgają starożytności. Już 3000 lat przed naszą erą, groziła kara śmierci za niedopełnienie obowiązku wzorcowania przez architektów egipskich wzorca jednostki długości. W dzisiejszych czasach aż takich konsekwencji nie obserwujemy, a nawet trudno byłoby sobie je wyobrazić, jednak historia pokazuje nam, jak ważne jest poprawne wskazanie przyrządu pomiarowego. Trzeba jednak sobie zdawać sprawę, że nadzór nad przyrządami pomiarowymi, podobny w pewnym sensie do nadzoru z czasów starożytnych, istnieje również w dzisiejszych czasach. Ma on jednak swoje miejsce w życiu człowieka jasno określone i zdefiniowane. Metrologia prawna, bo o niej mowa, dotyczy wielu przyrządów pomiarowych.

Regulacje w zakresie zastosowań przyrządów pomiarowych oraz wymagań w stosunku do ich charakterystyk metrologicznych w Unii Europejskiej regulują obecnie dwie dyrektywy. Jedną z nich to Dyrektywa 90/384/EEC „Nieautomatyczne urządzenia ważące” (Non-automatic weighing instruments – NAWI) – pierwsza dyrektywa dotycząca przyrządów pomiarowych – reguluje sprawę użytkowania wag nieautomatycznych. Drugą z nich, stosunkowo „młoda” to Dyrektywa 2004/22/EEC „Dyrektywa o przyrządach pomiarowych” (Measurement instruments directive – MID) – reguluje sprawę użytkowania wielu innych, znaczących w życiu człowieka, przyrządów pomiarowych, w tym pewnej grupy wag automatycznych.

Jak już wspomniano wagi, jak i inne przyrządy pomiarowe, podlegają w pewnych zastosowaniach prawnej kontroli metrologicznej. Do 1 maja 2004 roku przepisy metrologiczne w Polsce odnośnie wag były tworzone przez Główny Urząd Miar, które publikowane były w Dziennikach Urzędowych Miar i Probiernictwa. Zarządzenia te nie były całkowicie spójne z prawem jakie obowiązuje w Unii Europejskiej. W związku z tym uchwalona została Ustawa o systemie oceny zgodności z dnia 30 sierpnia 2002 roku (z późniejszymi zmianami) wdrażająca do prawodawstwa polskiego m. in. Dyrektywę 90/384/EEC. Obowiązującym aktem wykonawczym do w/w ustawy jest Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2003r. w sprawie zasadniczych wymagań dla wag nieautomatycznych podlegających ocenie zgodności. Regulacje zawarte w tym rozporządzeniu są spójne z prawem europejskim dotyczącym wag nieautomatycznych zwartych w Dyrektywie 90/384/EEC. Dokumentem normatywnym, który traktowany jest jako norma zharmonizowana do Dyrektywy 90/384/EEC jest europejska i polska norma PN-EN 45501 „Zagadnienia metrologiczne wag nieautomatycznych”.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie prawnej kontroli metrologicznej istnieje kilka możliwości dokonania tzw. legalizacji WE (dawniej legalizacji pierwotnej) wag nieautomatycznych posiadających tzw. zatwierdzenie typu EC, potwierdzające zgodność z Dyrektywą 90/384/EEC.

Oczywiście za przeprowadzenie oceny zgodności wyrobu, do którego ma zastosowanie Dyrektywa 90/384/EEC, przed jej wprowadzeniem do obrotu lub oddaniem do użytkowania, odpowiedzialny jest producent. Dyrektywa NAWI, podobnie jak inne dyrektywy nowego podejścia, przewiduje możliwość wyboru procedury, za pomocą której producent wykaże zgodność swojego wyrobu.

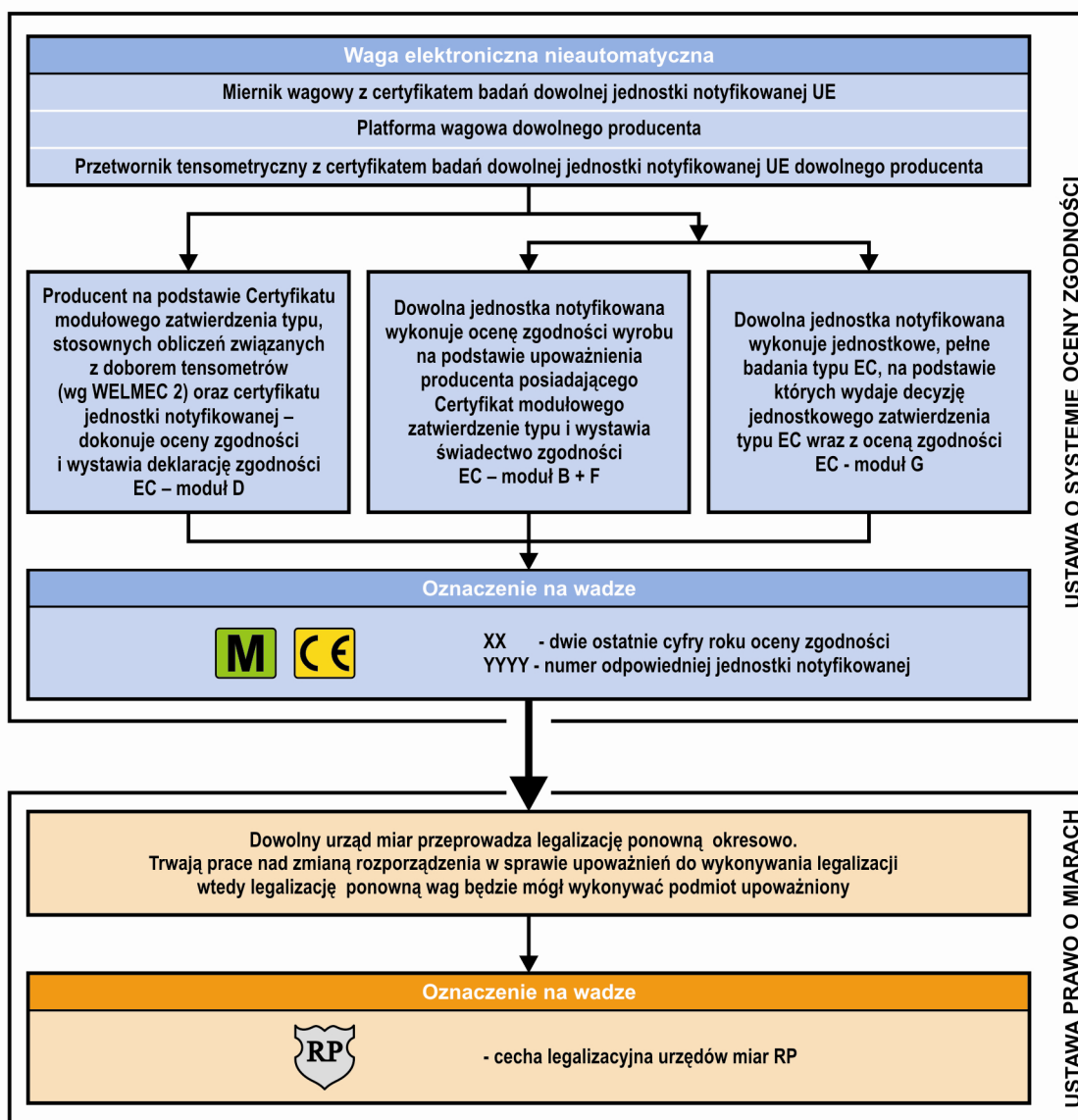
W przypadku wag nieautomatycznych produkowanych seryjnie możliwe jest, w fazie produkcji, zastosowanie modułów oceny zgodności, poprzedzonym badaniem typu WE (odpowiednik modułu B):

- deklarowanie zgodności z typem WE (zapewnienie jakości produkcji – odpowiednik modułu D, gdy jednostka notyfikowana ocenia, zatwierdza i monitoruje system jakości produkcji u producenta; lub
- weryfikacja i poświadczenie zgodności z typem WE (wykonane przez jednostkę notyfikowaną) – odpowiednik modułu F.

W przypadku wag produkowanych w małych ilościach, lub z przeznaczeniem do specjalnego zastosowania, możliwe jest dokonanie oceny zgodności w procedurze odpowiadającej modułowi G (weryfikacja jednostkowa), wówczas jednostka notyfikowana weryfikuje i zaświadcza, że urządzenie jest zgodne z wymaganiami dyrektywy. W praktyce oznacza to, że wykonywane są jednostkowe pełne badania urządzenia, tak jak przy badaniach typu WE. Często jednak można spotkać się sytuacją legalizacji nieautomatycznych urządzeń ważących, które składają się z różnych elementów wykonanych przez różnych producentów. Obserwuje się na

rynku urządzenia, które są wyposażone w mierniki wagowe np. produkowane przez RADWAG, ale platformy ładunkowe oraz przetworniki tensometryczne są obcego pochodzenia. Użytkownik jest przekonany, że posiada wagę wyprodukowaną przez producenta widniejącego na głowicy odczytowej (mierniku).

Zakład Mechaniki Precyzyjnej RADWAG posiada certyfikaty badań swoich mierników. Posiadamy również zatwierdzenie typu EC modułowe nr T6496 wydane przez jednostkę notyfikowaną NMI – Holandia nr 0122, pozwalające nam na produkcję wag z zastosowaniem mierników wyszczególnionych w tym zatwierdzeniu w połączeniu z przetwornikami tensometrycznymi posiadającymi stosowane badania typów. Tak wyprodukowane wagi poddawane są ocenie zgodności. Problem jednak pojawia się w sytuacji, kiedy inny wytwórca produkuje wagi elektroniczne z wykorzystaniem mierników produkcji RADWAG. Takie wagi składają się z miernika RADWAG oraz dowolnych przetworników tensometrycznych posiadających zatwierdzenia typów. Wytwórca jednak nie posiada modułowego zatwierdzenia typu EC (w którym jest wyszczególniony wykorzystany miernik) koniecznego do przeprowadzenia oceny zgodności gotowego urządzenia. Jeżeli użytkownik wagi będzie ją wykorzystywał w sytuacjach, kiedy wymagana jest legalizacja, wytwórca powinien wtedy wykonać badania typu EC dla nowego, kompletnego urządzenia lub przeprowadzić ocenę zgodności wg modułu G. Dopiero wtedy, po pozytywnych wynikach badań, możliwe jest wykonanie oceny zgodności. Schemat postępowania w takim przypadku przedstawia rysunek 1.

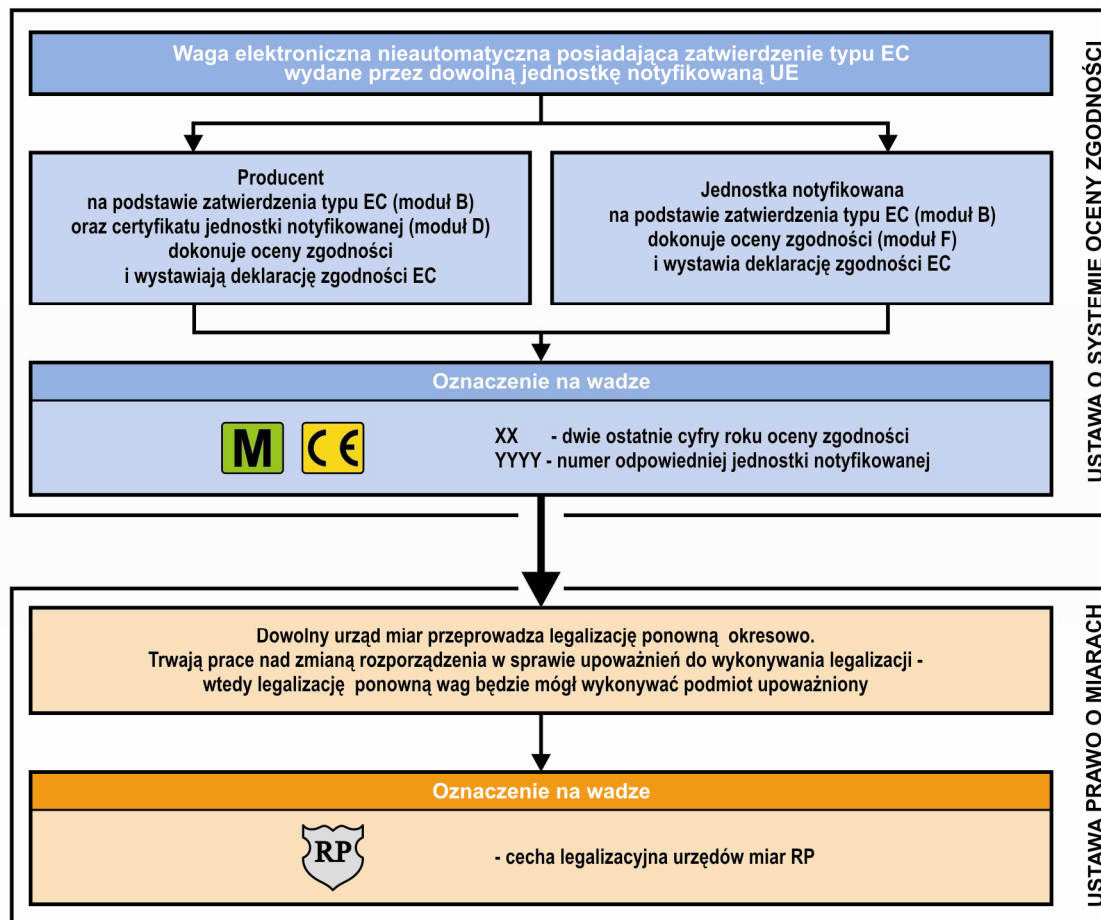

Rysunek 1. Ocena zgodności EC wagi zbudowanej z modułów

W tym przypadku bardzo często może dochodzić do niezgodności wynikającej albo z niewiedzy użytkowników, niektórych mniejszych producentów, a nawet urzędników. Użytkownicy rzadko zwracają uwagę na informacje o producencie znajdujące się na tabliczkach znamionowych, ponieważ zazwyczaj przypisują produkcję wagi firmie widniejącej na mierniku wagowym, gdyż to właśnie ona jest najbardziej eksponowana i ona również

posiada własną tabliczkę znamionową. Jednak w sytuacji opisanej powyżej obowiązek dokonania oceny zgodności całego wyrobu spoczywa na tym, kto wprowadza go na rynek.

W przypadku wag produkowanych seryjnie (nie składających się z modułów, ale wykonanych jednolicie) postępowanie przy ocenie zgodności EC ilustruje schemat zamieszczony na rysunku 2.

Rysunek 2. Ocena zgodności EC wagi

W przypadku wag produkowanych seryjnie sytuacja nie budzi kontrowersji, ponieważ producentem całego, gotowego wyrobu jest jeden podmiot.

Tak więc w praktyce, na dzień dzisiejszy, nie ma możliwości dokonania oceny zgodności EC (dawnej legalizacji pierwotnej) urządzenia składającego się z różnych modułów produkowanego przez producenta nie posiadającego modułowego zatwierdzenia typu, mimo, że każdy z nich oczywiście posiada deklarację zgodności, ponieważ ocena zgodności takiego urządzenia według modułu G sprowadza się do pełnych badań typu.

26-600 Radom ul. Bracka 28
Centrala (0-48) 38 48 800, fax (0-48) 385 00 10
Dział Sprzedaży (0-48) 366 80 06
www.radwag.pl